

แนวทางพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

Guideline for Developing Leadership Skills into the 21st Century of School Administrators under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4

ปิยวิทย์ ศรีพุทธา¹, วณิช ประเสริฐพร²

Piyawit Sreeputtha¹, Vanich Prasertphorn²

¹ นักศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือ

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

คำสำคัญ

บทคัดย่อ

แนวทางพัฒนา,
ทักษะภาวะผู้นำใน
ศตวรรษที่ 21,
ผู้บริหารสถาน ศึกษา

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความ
ต้องการจำเป็นทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) แนวทาง
พัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 วิธีดำเนินการวิจัยมี 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพ
ปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และ

ความต้องการจำเป็นทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหาร
สถานศึกษา จำนวน 32 คน และครู จำนวน 278 คน รวมทั้งสิ้น 310 คน กำหนดขนาดของกลุ่ม
ตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซ์และมอร์แกนกำหนดตัวอย่างและใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ
เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC ระหว่าง 0.66 –
1.00 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.74 และระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางพัฒนาทักษะภาวะผู้นำ
ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ขอนแก่น เขต 4 โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างกับกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษา
จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่า
ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนั้นความต้องการจำเป็น และการวิเคราะห์เนื้อหาเชิง
พรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบัน ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยภาพรวมอยู่
ในระดับปานกลาง สภาพพึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการ
จำเป็น เรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้ 1) ทักษะวิสัยทัศน์ 2) ทักษะการสื่อสาร 3) ทักษะด้าน
มนุษยสัมพันธ์ 4) ทักษะความคิดสร้างสรรค์ และ 5) ทักษะด้านเทคโนโลยี 2.แนวทางพัฒนา
ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 มี 5 ด้าน โดยด้านที่ 1 ได้แก่ด้านทักษะวิสัยทัศน์ มี 6 แนวทาง ด้านทักษะการสื่อสาร มี 3 แนวทาง ด้านทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ มี 3 แนวทาง ด้านทักษะความคิดสร้างสรรค์ มี 7 แนวทาง และด้านทักษะด้านเทคโนโลยี มี 5 แนวทาง

Abstract

This research is aimed at studying 1) the current conditions, desired conditions, and the need for developing leadership skills into the 21st century of school administrators and 2) the guideline for developing leadership skills into the 21st century of school administrators under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4. The research method consisted of 2 phases: Phase 1 studied the current conditions, desired conditions, and the need for leadership skills into the 21st century of school administrators under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4. The sample consisted of 32 school administrators and 278 teachers, totally 310 in number. The sample size was determined using the Krejcie and Morgan table to determine the sample and stratified random sampling was used. The instrument used was a 5-level rating scale questionnaire with an IOC value between 0.66-1.00. The reliability of the whole questionnaire was 0.74. Phase 2 studied the guideline for developing leadership skills into the 21st century of school administrators under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4, by using a semi-structured interview with a sample group of 5 school administrators by purposive selection. The statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, need index, and descriptive content analysis. The research found that: 1. The current conditions of 21st century leadership skills of school administrators under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4 in general is at a moderate level. The overall desirable conditions is at the highest level. The necessary needs are ranked as follows: 1) Vision skill 2) Communication skill 3) Human relations skill 4) Creativity skill and 5) Technology skill. 2. The guideline for developing leadership skills into the 21st century of school administrators under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4 have 5 aspects: Vision skill with 6 approaches, Communication skill with 3 approaches, Human relations skill with 3 approaches, Creativity skill with 7 approaches, and Technology skill with 5 approaches.

Keywords: Guideline for Developing, Leadership Skills into the 21st Century, School Administrator

บทนำ

การปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 เทคโนโลยีสารสนเทศเข้าไปมีบทบาทอย่างมาก ทำให้กิจกรรมทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจและสังคมดำเนินไปอย่างรวดเร็วมีการแข่งขันสูง การเข้าถึงแหล่งข้อมูลปริมาณมหาศาลผ่านโลกออนไลน์มากขึ้น ประกอบกับรัฐบาลได้ประกาศนโยบายไทยแลนด์ 4.0 มีเป้าหมายให้ประเทศไทยก้าวออกจากกับดักรายได้ปานกลาง และก้าวไปสู่ประเทศรายได้สูงโดยใช้นวัตกรรมทางเศรษฐกิจสังคมและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพสูงเพื่อการขับเคลื่อนประเทศในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากสังคมโลกในปัจจุบันเป็นสังคมที่ไร้พรมแดน ต้องมีการผลักดันนโยบายการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งเป็นการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาประเทศ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และสามารถปรับตัว

เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป เนื่องจากปัจจุบันแหล่งเรียนรู้กว้างไกล ดังนั้นการศึกษาจึงมีความจำเป็นและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ โดยใช้การศึกษาเป็นนโยบายหลักสำหรับการพัฒนาคนให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าต่อสังคม มีคุณภาพและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ในประเทศ เพื่อเตรียมกำลังคนให้พร้อมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทยสู่เศรษฐกิจในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ [1]

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดให้รัฐมีหน้าที่ดำเนินการกำกับส่งเสริมและสนับสนุนให้การจัดการศึกษามีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติซึ่งมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติและการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วย ส่วนที่กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษา คือพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ซึ่งปัจจุบันเป็นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งสาระสำคัญที่มีการเปลี่ยนแปลงนี้ จะเป็นการกำหนดทิศทางใหม่ของการจัดการศึกษาในอนาคตของไทยได้เป็นอย่างดี [2] แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ว่า คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงเป็นความจำเป็นต้องพัฒนาหลักสูตรการศึกษาในระดับต่าง ๆ ที่สามารถสร้างเสริมทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 [2]

การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาจะต้องพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ มีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและอาชีพ และทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ซึ่งผู้บริหารจะต้องรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลง พัฒนาตนเองคิดหายุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการใหม่ๆ ปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ของผู้ปฏิบัติงานในองค์กรและนอกองค์กร ให้ความสำคัญต่อวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งผลลัพธ์ ใส่ใจในเรื่องของศาสตร์ทางการสอนที่เหมาะสม และต้องเข้ามารับบทบาทในการเร่งปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของครู ปรับเปลี่ยนเนื้อหาตามหลักสูตรควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะใหม่ๆให้กับครูผู้สอน ส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้สูงขึ้น รวมทั้งปรับบทบาทในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ และมีทักษะที่เตรียมเป็นที่ยอมรับของชาติอื่น และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้นำจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นและสำคัญต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา และการบริหารตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ [3]

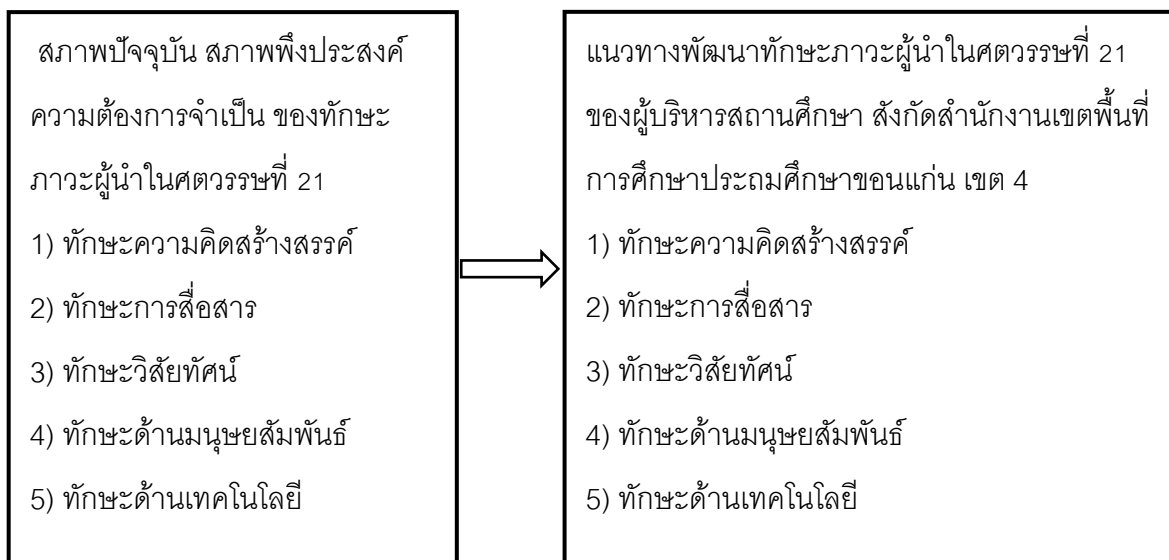
จากความสำคัญดังกล่าวทักษะภาวะผู้นำถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารสถานศึกษา ทำให้ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จึงสนใจศึกษาแนวพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษานำผลการศึกษาวិจัยไปประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะของผู้บริหารและเป็นข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการวางแผนงานตลอดจนพัฒนาการบริหารงานในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยแนวทางพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,569 คนประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 163 คน และครู 1,406 คน [4] กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน [5] และการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน โดยใช้ตำแหน่งงานปัจจุบันเป็นชั้นในการสุ่ม ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 310 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 32 คน ครูจำนวน 278 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษามี 5 องค์ประกอบได้แก่ ทักษะความคิดสร้างสรรค์ ทักษะการสื่อสาร ทักษะวิสัยทัศน์ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านเทคโนโลยี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามแนวทางพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list) ประกอบด้วย ตำแหน่งงานปัจจุบัน ประสบการณ์การทำงาน จำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับแนวทางพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ใน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านทักษะความคิดสร้างสรรค์ 2) ด้านทักษะการสื่อสาร 3) ด้านทักษะวิสัยทัศน์ 4) ด้านทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และ 5) ด้านทักษะด้านเทคโนโลยี ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) กำหนดระดับความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำมาวิเคราะห์โครงสร้างของเนื้อหาตามนิยามศัพท์ ตัวแปรที่ศึกษาและกำหนดตัวชี้วัด
2. สร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยกำหนดประเด็นคำถามตามตัวชี้วัด ให้ครอบคลุมตัวแปรที่ศึกษาตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
3. นำเสนอร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบ แนะนำ ปรับปรุงแก้ไข ให้ถูกต้องครอบคลุมและตรงตามเนื้อหาของการวิจัย
4. หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามแต่ละข้อ ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและลงความเห็นข้อคำถามแต่ละข้อ ให้มีความสอดคล้องและวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ
5. นำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาปรับปรุงตามข้อข้อเสนอแนะ และเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณา
6. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คนคนโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ตามวิธีของ (Cronbach) [6] โดยมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89
7. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งแบบสอบถามให้แก่ผู้บริหารและคณะครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างผ่านระบบ Google form โดย ส่งแบบสอบถามทั้งหมด 310 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 310 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ตามขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบและประสบการณ์ในการทำงาน วิเคราะห์โดยการคำนวณหาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ ของทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. จัดลำดับความต้องการจำเป็นของแนวทางพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยใช้สูตร Modified Priority Needs Index (PNImodified)

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันของแนวทางพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อ

พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทักษะด้านเทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ทักษะความคิดสร้างสรรค์ และค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ทักษะวิสัยทัศน์ สภาพที่พึงประสงค์แนวทางพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทักษะวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ทักษะความคิดสร้างสรรค์ ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยภาพรวม พบว่า ค่าดัชนีของความต้องการจำเป็นเฉลี่ย (PNI modified) เท่ากับ 0.49 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีความสำคัญอันดับหนึ่งคือ ทักษะวิสัยทัศน์ (PNI modified = 0.54) รองลงมาคือ ทักษะการสื่อสาร (PNI modified = 0.53) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ (PNI modified = 0.51) ทักษะความคิดสร้างสรรค์ (PNI modified = 0.44) ทักษะด้านเทคโนโลยี (PNI modified = 0.43) ดังตารางที่ 1

องค์ประกอบทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับ
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล		
ทักษะความคิดสร้างสรรค์	3.30	0.24	ปานกลาง	4.74	0.19	มากที่สุด	0.44	4
ทักษะการสื่อสาร	3.13	0.19	ปานกลาง	4.79	0.16	มากที่สุด	0.53	2
ทักษะวิสัยทัศน์	3.11	0.15	ปานกลาง	4.81	0.16	มากที่สุด	0.54	1
ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์	3.18	0.13	ปานกลาง	4.80	0.15	มากที่สุด	0.51	3
ทักษะด้านเทคโนโลยี	3.36	0.33	ปานกลาง	4.79	0.13	มากที่สุด	0.43	5
รวม	3.22	0.09	ปานกลาง	4.79	0.08	มากที่สุด	0.49	

2.แนวทางพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 มีองค์ประกอบ 5 ด้าน 24 แนวทาง ดังนี้

1. ทักษะวิสัยทัศน์ มี 6 แนวทาง ได้แก่ 1) ผู้บริหารสามารถกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน 2) ผู้บริหารใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลายในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและการบริหารสถานศึกษา 3) ผู้บริหารใช้หลักการมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมายในการปฏิบัติงาน 4) ผู้บริหารสามารถกำหนดวิสัยทัศน์และปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ 5) ผู้บริหารมีการสื่อสารวิสัยทัศน์ให้บุคลากรมีความเข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา 6) ผู้บริหารสามารถวิเคราะห์บริบทสถานศึกษาเพื่อกำหนดแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา

2. ทักษะการสื่อสาร มี 3 แนวทาง ได้แก่ 1) ผู้บริหารสามารถถ่ายทอดเนื้อหาสาระและแสดงข้อมูลด้วยวิธีการที่หลากหลาย 2) ผู้บริหารสามารถถ่ายทอดความรู้ และข้อมูลต่างๆ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจร่วมกัน 3) ผู้บริหารสามารถใช้รูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสมในแต่ละสถานการณ์

3. ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ มี 3 แนวทาง ได้แก่ 1) ผู้บริหารยอมรับและนำการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม มาสู่การทำงานได้ 2) ผู้บริหารมีการเสริมสร้างความร่วมมือซึ่งกันและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) ผู้บริหารมีการสร้างเครือข่ายกับชุมชน และเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่าง ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานอื่น 4) ผู้บริหารมีความยืดหยุ่น เข้าใจ ความแตกต่างและความต้องการระหว่าง บุคคล 5) ผู้บริหารมีวิธีการที่หลากหลายในการสร้างความร่วมมือให้กับผู้ร่วมงานในฐานะผู้นำ

6) ผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน และมีความเข้าใจผู้อื่น 7) ผู้บริหารสามารถประสานงานและให้ คำปรึกษาแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาได้อย่างดี

4. ทักษะความคิดสร้างสรรค์ มี 7 แนวทาง ได้แก่ 1) ผู้บริหารเป็นแบบอย่าง และกระตุ้นให้บุคลากรมีความคิดริเริ่มใหม่ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์ 2) ผู้บริหารสามารถแก้ไขปัญหาโดยอาศัยข้อมูลและ ทฤษฎีที่หลากหลายควบคู่กับความรู้ใหม่ เพื่อนำไปสู่ทางเลือกที่ดีที่สุดในการแก้ไขปัญหา 3) ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ แปลกใหม่ โดยมีการนำความรู้มาประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 4) ผู้บริหารมีวิจารณญาณในการหาสาเหตุ ของปัญหาและแก้ไขปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ 5) ผู้บริหารสนับสนุนให้บุคลากรมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ตลอดจนการแก้ไขปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ในการพัฒนางานของสถานศึกษา

5. ทักษะด้านเทคโนโลยี มี 5 แนวทาง ได้แก่ 1) ผู้บริหารนำเครื่องมือสื่อสารมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการ ปฏิบัติงาน 2) ผู้บริหารมีความรู้และใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานให้ประสบความสำเร็จ 3) ผู้บริหารใช้เทคโนโลยี เป็นพื้นฐานในการปฏิบัติงาน การสื่อสารและการทำงานร่วมกับผู้อื่น 4) ผู้บริหารใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสื่อสาร เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ 5) ผู้บริหารสื่อสารข้อมูลที่จำเป็น และประชาสัมพันธ์ข้อมูลของสถานศึกษาสู่ สังคมผ่านสื่อออนไลน์ได้ และ 6) ผู้บริหารใช้เทคโนโลยีในการค้นคว้าหาความรู้ และเป็นแบบอย่างในการใช้ เทคโนโลยี

อภิปรายผล

จากการศึกษาแนวทางพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 มีประเด็นที่สำคัญในการอภิปรายดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ทักษะด้านเทคโนโลยี เนื่องจากผู้บริหารมีการเลือกใช้เครื่องมือ สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีที่ ทันสมัย มาใช้ในการพัฒนางาน สามารถปฏิบัติงานผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและนำนวัตกรรมและข้อมูล จากเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการตัดสินใจ และส่งเสริมสนับสนุนให้มีสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยและ เพียงพอต่อการใช้งาน มีการสื่อสารผ่านสังคมออนไลน์ และใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารงานระหว่างบุคคล และ หน่วยงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนและ โรงเรียนด้านต่างๆ ผ่านเว็บไซต์และสื่อสังคมออนไลน์ สอดคล้องกับมณฑาทิพย์ นามนุ [7] ได้ทำการศึกษา ทักษะ ของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับไกรสร เจียมทอง [8] ได้ทำการศึกษา ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 พบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้าน ทักษะการสื่อสารและเทคโนโลยี โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับวิชุดา บุญทรัพย์ [9] ได้ทำการศึกษา แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครรังสิต ปทุมธานี พบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำในยุคศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยี/ดิจิทัลและการสื่อสาร ใน

ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ นิชาวรรณ ชองดี [10] ได้ทำการศึกษา ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในอำเภอวังเหนือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 3 ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ วริกรณ์ นระแสน [11] ได้ทำการศึกษา แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดหนองบัวลำภู ด้านทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับ พิทยา ดาคม [12] ได้ทำการศึกษา ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่า ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหาร ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด ได้แก่ ด้านผู้บริหารมีทักษะการใช้เทคโนโลยี นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ นิภาพร รอดไพบูลย์ [13] ได้ทำการศึกษา ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระแก้ว พบว่า ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัล โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. สภาพพึงประสงค์ของทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ทักษะวิสัยทัศน์ เนื่องจากผู้บริหารใช้หลักการมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ภารกิจ และเป้าหมายในการปฏิบัติงาน สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ เพื่อกำหนดแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติงาน ให้บรรลุเป้าหมายและนโยบายได้อย่างเหมาะสม สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ และปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ ทั้งยังสามารถสื่อสารวิสัยทัศน์ได้ชัดเจน โน้มน้าวใจหรือกระตุ้นให้ผู้ตามเกิดความเข้าใจต่อวิสัยทัศน์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา มีการใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย ในการบริหารจัดการสถานศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ผ่องพรรณ พลราช และเกริกไกร แก้วล้วน[14] ได้ทำการศึกษา ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ สุพล ครองยุติ [15] ได้ทำการศึกษา ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 พบว่า ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาส ด้านการกำหนดทิศทางองค์กร อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับ นิชาวรรณ ชองดี [10] ได้ทำการศึกษา ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในอำเภอวังเหนือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในอำเภอวังเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

โดยด้านผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และ ด้านการสื่อสารและความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ทศพร จันทรงาม [16] ได้ทำการศึกษา ทักษะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 พบว่า ทักษะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะวิสัยทัศน์ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ พรพิมล แก้วอ่อน [17] ได้ทำการศึกษา แนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามหลักทฤษฎีปาปานิโคลัสของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนฟ้าอุดม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 พบว่า สภาพทักษะภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านทักษะ

วิสัยทัศน์ และสอดคล้องกับ สุนันทา พันธรักษ์พงษ์ [18] ได้ทำการศึกษา สภาพและแนวทางพัฒนาทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเอกชน จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ และสอดคล้องกับ สายชล มัตตะปะโท วาณิช ประเสริฐพร และอดุลย์ พิมพ์ทอง [19] ได้ทำการศึกษา ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่า สภาพปัจจุบันในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความมุ่งมั่นและพากเพียร รองลงมา คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ และสอดคล้องกับ มุกิตา อินกล้า ประยูร อัมสวาสดี และธนวิน ทองแพง [20] ได้ทำการศึกษา รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสำหรับสถานศึกษาขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง พบว่า ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ จักรกฤษณ์ เกษโรสง มิตภานี พุ่มกล่อม และพงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์ [21] ได้ทำการศึกษา ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 พบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 ในภาพรวมมีทักษะอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับดังนี้ คือ ทักษะการเรียนรู้ รองลงมา คือ ทักษะความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์

3. ความต้องการจำเป็นของทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่า ด้านที่มีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่งคือ ทักษะวิสัยทัศน์ รองลงมาคือ ทักษะการสื่อสาร เนื่องจากผู้บริหารจำเป็นต้องกำหนดทิศทางเป้าหมายในอนาคตของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน ต้องวิเคราะห์สถานการณ์ เพื่อกำหนดแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายและนโยบายได้ มีการปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป สามารถนำแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติงานมาปฏิบัติในสถานศึกษาได้จริงและเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลายในการบริหารจัดการสถานศึกษา เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ การกิจ และเป้าหมายในการปฏิบัติงาน มีการสื่อสารวิสัยทัศน์ได้ชัดเจน โน้มน้าวจูงใจหรือกระตุ้นให้ผู้ตามเกิดความเข้าใจต่อวิสัยทัศน์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา สอดคล้องกับ ณิชวราณัฐ ซองดี [9] ได้ทำการศึกษา ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในอำเภอวังเหนือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปางเขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในอำเภอวังเหนือ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ วริภรณ์ นระแสน [11] ได้ทำการศึกษา แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะการกำหนดทิศทางองค์กร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ สายชล มัตตะปะโท วาณิช ประเสริฐพร และอดุลย์ พิมพ์ทอง [19] ได้ทำการศึกษา ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยเรียงลำดับตามความสำคัญดังนี้ ด้านความซื่อสัตย์และคุณธรรม ด้านการสื่อสารและทักษะการใช้เทคโนโลยี ด้านการเป็นนักคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ ด้านการสร้างเครือข่ายชุมชน ด้านการมีวิสัยทัศน์ และด้านความมุ่งมั่นและพากเพียร และสอดคล้องกับ สัตตบุษย์ โพธิ์รุท [22] ได้ทำการศึกษา ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่า ระดับทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านทักษะการกำหนดวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ นิภาพร รอดไพบุลย์ [13] ได้ทำการศึกษา ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระแก้ว พบว่า ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระแก้ว โดยรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสามลำดับแรก ดังนี้ ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะด้านวิสัยทัศน์ และทักษะการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์

4. แนวทางพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เมืองประกอบ 5 ด้าน 27 แนวทาง ดังนี้ 1) ทักษะวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสามารถกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษาได้อย่างชัดเจน ใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลายในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรและการบริหารสถานศึกษา ใช้หลักการมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ การกิจ และเป้าหมายในการปฏิบัติงาน สามารถกำหนดวิสัยทัศน์และปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ มีการสื่อสารวิสัยทัศน์ให้บุคลากรมีความเข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา สามารถวิเคราะห์บริบทสถานศึกษาเพื่อกำหนดแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา 2) ทักษะการสื่อสาร ผู้บริหารสามารถถ่ายทอดเนื้อหาสาระและแสดงข้อมูลด้วยวิธีการที่หลากหลาย สามารถถ่ายทอดความรู้ และข้อมูลต่างๆ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจร่วมกัน ใช้รูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ 3) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ผู้บริหารยอมรับและนำการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมมาสู่การทำงานได้ เสริมสร้างความร่วมมือซึ่งกันและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างเครือข่ายกับชุมชน และเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานอื่น มีความยืดหยุ่น เข้าใจความแตกต่างและความต้องการระหว่างบุคคล มีวิธีการที่หลากหลายในการสร้างความร่วมมือให้กับผู้ร่วมงานในฐานะผู้นำ รับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน และมีความเข้าใจผู้อื่น สามารถประสานงานและให้คำปรึกษาแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาได้อย่างดี 4) ทักษะความคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารเป็นแบบอย่าง และกระตุ้นให้บุคลากรมีความคิดริเริ่มใหม่ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์ แก้ไขปัญหาโดยอาศัยข้อมูลและทฤษฎีที่หลากหลายควบคู่กับความรู้ใหม่ เพื่อนำไปสู่ทางเลือกที่ดีที่สุดในการแก้ไขปัญหา มีวิธีคิดแปลกใหม่ โดยมีการนำความรู้มาประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีวิจารณ์ญาณในการหาสาเหตุของปัญหาและแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างสร้างสรรค์ สนับสนุนให้บุคลากรมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ตลอดจนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ ในการพัฒนางานของสถานศึกษา 5) ทักษะด้านเทคโนโลยี ผู้บริหารนำเครื่องมือสื่อสารมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงาน มีความรู้และใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานให้ประสบความสำเร็จ ใช้เทคโนโลยีเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติงาน การสื่อสารและการทำงานร่วมกับผู้อื่น ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสื่อสารเพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ สื่อสารข้อมูลที่จำเป็นและประชาสัมพันธ์ข้อมูลของสถานศึกษาสู่สังคมผ่านสื่อออนไลน์ได้ ใช้เทคโนโลยีในการค้นคว้าหาความรู้ และเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยี สอดคล้องกับ กรรณิกา กันทำ และพระครูธรรมวิมล [23] ได้ทำการศึกษา ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ตัวบ่งชี้ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 องค์ประกอบดังนี้ 1) องค์ประกอบหลักทักษะการสื่อสาร ได้แก่ การรู้เท่าทันสื่อ ทักษะด้านเทคโนโลยี และการนำเสนอ 2) องค์ประกอบหลักทักษะความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ ความคิดริเริ่ม ความท้าทาย ความยืดหยุ่น และจินตนาการ 3) องค์ประกอบหลักทักษะวิสัยทัศน์ ได้แก่ การสร้างวิสัยทัศน์ การสื่อสารวิสัยทัศน์ และการสร้างแรงบันดาลใจ และ 4) องค์ประกอบหลักทักษะความร่วมมือ ได้แก่ การมีส่วนร่วม ความไว้วางใจ และแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง

และสอดคล้องกับ พรทิพย์ มงคลเสถียร พิมผกา ธรรมสิทธิ์ และชัชฎา สิชฌมู [24] ได้ทำการศึกษา การพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 พบว่า ตัวบ่งชี้ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ วิสัยทัศน์ภาวะผู้นำ คิตรีเริ่มสร้างสรรค์ การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การศึกษาและการสอน และ 21 ตัวบ่งชี้ โดยจำแนกวิสัยทัศน์ ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ผู้บริหารกำหนดภาพในอนาคตที่พึงประสงค์และชัดเจนให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ 2) มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งภายนอกและภายในสถานศึกษา 3) มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลสภาพการณ์ของโรงเรียน และ 4) เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมอภิปรายกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของโรงเรียนเพื่อเป็นแนวปฏิบัติร่วมกัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ อนัญญา บัณฑิตไพฑูริ และปัทมพร ปิณฑะ [25] ได้ทำการศึกษา แนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอท่าตะโก เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ตามหลักคุณธรรม พบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอท่าตะโก เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ตามหลักคุณธรรม มีดังนี้ 1) ด้านทักษะการสื่อสาร ผู้บริหารควรสามารถสร้างบรรยากาศโน้มน้าวใจของการมีส่วนร่วม ผู้บริหารควรเป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือ และเป็นผู้ที่มีคนศรัทธา 2) ด้านทักษะความคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารควรมีกระบวนการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ อย่างรอบคอบ ฝึกการระดมสมอง ของบุคคลหลายฝ่าย พยายามหาสิ่งที่สามารถจุดประกายความคิดใหม่ 3) ด้านทักษะวิสัยทัศน์ ผู้บริหารควรพัฒนาความรู้และความสามารถของตนเองอยู่เสมอ เพื่อนำมาประกอบการคิดวิเคราะห์รอบด้าน ทั้งกล้าคิด กล้าตัดสินใจ 4) ทักษะความร่วมมือ ผู้บริหารควรพัฒนาในการสร้างทีมเพื่อให้บุคลากรปฏิบัติงานผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสมีส่วนร่วมจัดการประชุมออกความคิดเห็นอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาโดยเฉพาะ ทักษะวิสัยทัศน์ เพื่อให้ผู้บริหารสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ได้อย่างชัดเจน ใช้หลักการมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ และมีการสื่อสารวิสัยทัศน์ให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำไปกำหนดเป็นหลักสูตรการพัฒนาผู้บริหารจัดให้มีการกำหนดแผนงานโครงการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา มีแผนการนิเทศกำกับติดตาม และประเมินผล

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

บรรณานุกรม

- [3] จันทรชฎา ปินตาเลิศ และสิทธิชัย มูลเขียน. (2566). ทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอดอยสะเก็ด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1. วารสาร มจร. 7(4), 130.
- [5] Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and psychological measurement*. 30(3), 607-610.
- [6] Cronbach, L. J., & Furby, L. (1970). How we should measure "change": Or should we? *Psychological bulletin*. 74(1), 68-80.
- [8] ไกรศร เจียมทอง. (2561). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารจัดการการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 12(2), 18-29.
- [10] นิชาวรรณ ชองดี. (2563). การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในอำเภอวังเหนือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลำปางเขต 3. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา.
- [11] ทัดสร จันทรงาม. (2563). ทักษะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานนทบุรี เขต 2. วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 15(2), 247-259.
- [13] นิภาพร รอดไพบุลย์. (2565). ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสระแก้ว. งานนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- [24] พรทิพย์ มงคลเสถียร พิมผกา ธรรมสิทธิ์ และชัชภูมิ สีชมภู. (2563). การพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3. วารสารบัณฑิตวิจัย. 11(1), 121-134.
- [14] ผ่องพรรณ พลราช และเกริกไกร แก้วล้วน. (2560). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. *Journal of Ratchathani Innovative Social Sciences*. 1(1), 27- 40.
- [1] พัชร อนุสี และกนิษฐา อูสาโ. (2567). การศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษานากลาง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2. วารสารการบริหาร การจัดการ และการ

พัฒนาที่ยั่งยืน. 2(1), 147.

- [17] พรพิมล แก้วอ่อน. (2564). แนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ ๒๑ ตามหลักทฤษฎีปาปนิคสูตรของผู้บริหารโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนฟ้าอุ่มม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต ๓. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- [20] มุกิตา อินกล้า ประยูร อิมสวาสดี และธนวิน ทองแพง. (2565). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสำหรับสถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง. e-Journal of Education Studies Burapha University. 4(1), 32-47.
- [11] วรวิทย์ นระแสน. (2564). แนวทางการพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดหนองบัวลำภู. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- [9] วิชุดา บุญทรัพย์. (2563). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครรังสิต ปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต.
- [22] สัตตบุษย์ โพธิ์รุท. (2564). ทักษะการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- [19] สายชล มัตตะปะโท, วานิช ประเสริฐพร และอดุลย์ พิมพ์ทอง. (2564). ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์. 6(3), 55-68.
- [18] สุนันทา พันธรักษ์พงษ์. (2564). สภาพและแนวทางพัฒนาทักษะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนเอกชน จังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- [15] สุพล ครองยุติ. (2562). ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช.
- [2] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2560 – 2579 ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2550-2554). กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- [7] มณฑาทิพย์ นามนุ .(2561). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย:

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

- [12] พิทยา ดาคม. (2565). ทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามหลักสัปปริสธรรม 7 ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น. *Journal of Modern Learning Development* ปีที่ 7 ฉบับที่ 6 ประจำเดือนกรกฎาคม 2565. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/mcjou/article/view/245008>. 23 สิงหาคม 2565.
- [21] จักรกฤษณ์ เกษไชยสง มิตภาณี พุ่มกล่อม และพงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์. (2565). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*. 6(1), 1-15.
- [23] กรรณิกา กันท่า และพระครูธรรมมาภิสมัย. (2561). ทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 สำหรับผู้บริหาร
- [25] อนัญญา บัณฑิตโคทา, พระเทพปริยัติเมธี, และปฏิธรรม สำเนียง. (2566). แนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอท่าตะโก เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ตามหลักคุณธรรม. *วารสารปารมิตา ศูนย์วิจัยธรรมศึกษาสำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม*. 5(2), 16-29.